

فصلنامه مطالعات نوین بانکی

ISSN : 2645-5420

شماره مجوز: ۸۳۲۸۹ (شماره پانزدهم-تابستان ۱۴۰۱)

نحوه طراحی صورت های مالی در حسابداری مالی و ضرورت رسیدگی به آن ها در شرکت های تجاری

(تاریخ دریافت ۱۴۰۱/۰۲/۰۲، تاریخ تصویب ۱۴۰۱/۰۵/۲۰)

دکتر بهنام اسدی^۱

مدیر و صاحب امتیاز موسسه قانون یار

استاد دانشگاه

چکیده

صورت مالی، محل درج اطلاعات اقتصادی مرتبط با فعالیت های شرکت ها است. صورتهای مالی، حداقل یک بار در سال تهیه ولی در بسیاری موارد، این صورت های مالی شش ماهه و یا حتی در صورت نیاز در مقاطع زمانی کوتاه تر نیز تهیه و ارائه می شود. هدف صورتهای مالی یا گزارش های مالی یا گزارشگری مالی عبارت است از بازنمایی اطلاعات خلاصه شده و طبقه بندی شده درباره وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف پذیری مالی واحد تجاری، به گونه ای که برای طیفی گسترده ای از استفاده کنندگان صورتهای مالی در اتخاذ تصمیمات اقتصادی فایده مند واقع شود. صورتهای مالی اساسی نظیر ترازنامه، صورت سود و زیان، صورت سود و زیان جامع و صورت گردش وجوه نقد در تحلیل بنیادی سهام شرکت ها اهمیت فراوانی دارند. سرمایه گذاران به دنبال یافتن فرصتی هستند که در طی یک دوره زمانی مشخص برای آن ها سوددهی مورد نظرشان را داشته باشد. در مقابل مدیران و مالکان یک شرکت در صدد رشد شرکت، جذب سرمایه و توسعه مالی شرکت خود هستند. همه افراد منافع مشترکی

^۱ drbehnamasadi@yahoo.com

دارند و برای رسیدن به این منافع مشترک، اتخاذ تصمیمات درست و برنامه‌ریزی‌های اساسی امری ضروری است. به طور کلی، انواع صورتهای مالی خودشان زمانی مفید واقع می‌شوند که در کنار هم ارزیابی شوند. برای بررسی وضعیت و صورت مالی اساسی یک شرکت از طریق صورت های مالی باید از نسبت‌های مالی نیز استفاده کرد. سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان می‌توانند از صورت های مالی برای پیش بینی، مقایسه و ارزیابی مبلغ یا زمان، عدم قطعی نبودن جریان های نقدی بالقوه (احتمالی) استفاده کنند. به عبارت دیگر صورت های مالی تهیه می‌کنند. اطلاعات موردنیاز برای ارزیابی درآمدهای آینده یک شرکت یا بانک و بنابراین جریان های نقدی موردانتظار که از آن درآمدها حاصل می‌شوند.

واژگان کلیدی: صورت های مالی، حسابرسی، حقوق، گردش مالی، شرکت های تجاری

بخش اول: انواع طبقه بندی حسابها در سیستم بانکی

طبقه بندی های مختلفی در رابطه با حسابهای تراز وجود دارد که برخی از آنها عمومیت داشته و برخی صرفاً در بانکها مورد استفاده قرار می‌گیرد. شمایل زیر مهمترین طبقه بندی های موجود در رابطه با سرفصلهای حسابداری در بانک را نمایش می‌دهد.

• طبقه بندی اول

✓ دارائی

✓ بدهیها

✓ حقوق صاحبان سهام

- ✓ هزینه ها
- ✓ درآمدها
- ✓ حسابهای دوگانه
- ✓ حسابهای انتظامی
- طبقه بندی دوم
- ✓ حسابهای دائم
- ✓ حسابهای موقت
- طبقه بندی سوم
- ✓ حسابهای بالا خطی
- ✓ حسابهای زیر خطی
- طبقه بندی چهارم (تطبیقی بانک مرکزی)
- ✓ موجودی نقد
- ✓ موجودی نزد بانک مرکزی
- ✓ مطالبات از بانک مرکزی
- ✓ موجودی نزد بانکها

- ✓ اوراق بهادار
- ✓ مطالبات از دولت
- ✓ تسهیلات اعطائی به بانکها
- ✓ تسهیلات دولتی
- ✓ تسهیلات غیر دولتی
- ✓ مطالبات معوق دولتی
- ✓ مطالبات معوق غیر دولتی
- ✓ اموال غیر منقول
- ✓ اموال منقول
- ✓ دارائیهای نامشهود
- ✓ حسابهای داخلی
- ✓ حسابهای هزینه
- ✓ سایر دارائیهها
- ✓ سپرده های دریافتی از اشخاص
- ✓ سپرده های دولتی

- ✓ سپرده های دریافتی از بانکها
- ✓ بدهی به بانک مرکزی
- ✓ تسهیلات دریافتی از بانکها
- ✓ پیش دریافت از مشتریان دولتی
- ✓ پیش دریافت از مشتریان غیردولتی
- ✓ وجوه دریافتی
- ✓ حسابهای داخلی بدهی
- ✓ درآمدها
- ✓ ذخائر
- ✓ سرمایه
- ✓ سایر

بخش دوم: بررسی نسبت های مالی در بانکها

در مباحث حسابداری مدیریت و مدیریت مالی نسبتهای مالی متداولی وجود دارد از جمله نسبتهای نقدینگی ، نسبتهای فعالیت ، اهرمی ، سودآوری و ارزش بازار و در هر کدام از این عناوین کلی نسبتهای مربوطه ذکر شده است. لکن در سیستم بانکی به علت فرآیندهای خاص موجود در این صنعت ، نسبتهای مورد استفاده برای تجزیه و تحلیل صورتهای مالی بانکها نیز

خاص می باشد طبقه بندی که می توان برای نسبتهای مالی در بانکها قائل بود را می توان به شرح ذیل عنوان نمود:

- نسبتهای مالی الزام آور برای سیستم بانکی

نسبتهای مالی الزام آور، نسبتهایی هستند که بانکها ملزم و مقید به رعایت حد اعلام شده در آن نسبت می باشند. معمولاً اینگونه نسبتها توسط مراجع داخلی یا بین المللی ناظر بر امور بانکی تدوین می شود (کمیته بال یا بانک مرکزی) مانند نسبت کفایت سرمایه یا نسبت اموال غیرمنقول به سرمایه و

- نسبتهای مالی استاندارد صنعت بانکی

نسبتهای مالی استاندارد صنعت بانکداری نیز جهت دستیابی به نقاط بهبود مورد استفاده قرار می گیرد. از معروفترین نسبتهای ارائه شده در این خصوص می توان به نسبتهای CAMELS اشاره نمود که حدود ۴۸ نسبت استاندارد بانکی در حوزه های مختلفی همچون نقدینگی، ارزش دارائیهها، مدیریت، درآمدی، سرمایه و حساسیت به ریسک بازار را ارائه نموده است

- سررسید داراییها و بدهیها

طبق بند ۳۰ استاندارد بین المللی حسابداری، بانکها باید جدول سنی داراییها و بدهیهای خود را برحسب مدت باقی مانده از تاریخ ترازنامه تا سررسید قراردادی آنها ارائه کنند. این کار انطباق یا عدم انطباق سررسید داراییها و بدهیهای یک بانک را نشان می دهد و اهمیت زیادی در مدیریت آن دارد. در بانکهای ایران تهیه جدول سنی تسهیلات سررسید نشده معمول

نیست و در یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی ارائه نمی‌شود. در نتیجه، مبنایی قابل اعتماد برای تحلیل و ارزیابی نقدینگی بانک‌ها فراهم نمی‌آید.

• ارقام خارج از ترازنامه

از عواملی که صورت‌های مالی بانک‌ها را از سایر موسسات متفاوت می‌سازد، ارقام احتمالی و تعهدات مشروطی است که از معاملات متداول بانک‌ها ناشی و در زمان وقوع در حساب‌ها به عنوان تعهد یا دین شناسایی نمی‌شود. این ارقام که بخش عمده‌ای از کسب و کار بانک را تشکیل می‌دهند، اثر عمده‌ای بر میزان ریسکی دارند که یک بانک در معرض آن است. ارقام خارج از ترازنامه شامل ذخایر و بدهی‌های احتمالی هستند. این ارقام باید حداقل در چهار سرفصل در یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی ارائه و حسب مورد ذخیره لازم برای بدهی‌های احتمالی ناشی از آنها گرفته شود: جایگزین‌های اعطای اعتبارمانند تضامین مربوط به قبول بروات، ضمانت نامه‌ها مانند ضمانت حسن انجام کار و شرکت در مناقصه، معاملات اسنادی مانند گشایش اعتبار اسنادی و تضمین اسناد کوتاه‌مدت تجاری و معاملات مربوط به اوراق بهادار و اوراق مشتقه. علاوه بر این طبقه‌بندی و ارائه ارقام خارج از ترازنامه، از لحاظ محاسبه کفایت سرمایه طبق میثاق بال نیز لازم است. زیرا این ارقام با احتساب ضریب ریسک مربوط در مخرج کسر نسبت کفایت سرمایه منظور می‌شود. در صورت‌های مالی برخی از بانک‌های ایران، ارقام خارج از ترازنامه تحت عنوان حساب‌های انتظامی در یک قلم منظور می‌شود، اما در برخی دیگر حساب‌های انتظامی به روشی مطلوب طبقه‌بندی و ارائه می‌شوند. اما در اغلب بانک‌ها، ذخیره لازم، به شکل کنارگذاری مبلغی از سود، برای زیان‌های بالقوه ناشی از ارقام خارج از ترازنامه پیش‌بینی و در نظر گرفته نمی‌شود.

• ترازنامه یا بیلان

عبارتست از صورتی که وضع مالی یک موسسه را در یک تاریخ معین (غالباً آخرین روز ماه یا سال) نشان می دهد و به همین دلیل به آن صورت وضعیت مالی نیز گفته می شود . ترازنامه در واقع همان معادله حسابداری است که در آن ارقام مربوط به هر یک از دو طرف معادله تفکیک و با طبقه بندی جزییات نمایش داده شده است . به عبارتی ترازنامه صورتی از مایملک و بدهیهای یک موسسه می باشد. عنوان ترازنامه شامل سه سطر است که سطر اول نام موسسه ای می باشد که ترازنامه جهت نشان دادن وضعیت مالی آن تهیه می گردد در سطر دوم نام صورت مالی تهیه شده که همان ترازنامه است ذکر می شود . در سطر سوم تاریخ تنظیم ترازنامه که معمولاً یک روز معین است نوشته می شود و این بدان معنی است که ترازنامه نشاندهنده وضع مالی موسسه در یک روز معین است و نه در یک دوره مالی . ضمناً ترازنامه وضعیت مالی یک موسسه را نشان می دهد و نه وضعیت مالی شخصی صاحب یا صاحبان موسسه را چرا که ممکن است ایشان منابع ایجاد درآمد دیگری نیز داشته باشند . ترازنامه خود به دو صورت گزارشی عمودی و حسابی افقی تهیه می شود و در شکل گزارشی ترازنامه ابتدا عنوان ترازنامه مشتمل بر سه سطر آورده می شود . سپس داراییها را به صورت ستونی می آوریم . پس از آن بدهیها نوشته شده و پس از آن حقوق صاحبان سرمایه را می آوریم . بدهیها را قبل از حقوق صاحبان سرمایه می آوریم بدلیل اینکه طلبکاران در دریافت مطالباتشان نسبت به صاحب یا صاحبان موسسه تقدم دارند. در شکل حسابی ترازنامه پس از عنوان ابتدا داراییها در سمت راست و سپس بدهیها و حقوق صاحبان سرمایه در سمت چپ نوشته می شوند. به طور کلی می توان گفت ترازنامه صورتی است که اطلاعات لازم در مورد پرداخت بدهی های موسسه را در اختیار می گذارد. ترازنامه بر اساس اصل زیر استوار است:

✓ دارایی = بدهی + سرمایه به این اصل، معادله اصلی حسابداری می گویند.

• ترازنامه در بانکها

در رابطه با ترازنامه بانکها هم باید گفت از آنجائیکه عمده دارائیهای بانکها را تسهیلات تشکیل می دهند نحوه ارائه تسهیلات در تراز بانکها از اهمیت خاصی برخوردار است. کافی است کمی به تراز بانکها دقت کنیم در سمت چپ ترازنامه که بدهیها و حقوق صاحبان سهام وجود دارند سپرده های سرمایه گذاری (که اهم منابع بانکها را تشکیل می دهند) به تفکیک زمانهای سررسید افشاء می شوند به نحویکه سپرده های کوتاه مدت و بلند مدت بر اساس زمانهای سررسید در سرفصلهای حسابداری درج می گردند اما در سمت راست ترازنامه که تسهیلات گزارش می شود به تفکیک نوع عقود و بخشهای مصرفی افشاء شده است. این ناهمگونی یکی از نواقص مهم در تحلیلهای حیاتی بانکها در رابطه با مدیریت نقدینگی آنها می باشد. تسهیلات در ترازنامه بانکها تنها هنگامی که سررسید می شوند در تراز به سرفصلهای جداگانه (مطالبات سررسید گذشته، معوق و یا مشکوک الوصول) منتقل می شوند که البته آن هم معمولاً بصورت واقعی انجام نمی پذیرد.

• تراز آزمایشی

در سیستم حسابداری دوطرفه جمع مبالغ بدهکار و بستانکار هر معامله باید مساوی باشد تا بتوان اثر رویداد را در حسابها ثبت کرد. اگر در نقل اقلام اشتباهی روی ندهد و حسابها درست مانده گیری شوند، جمع حسابهای دارای مانده بدهکار با جمع حسابهای دارای مانده بستانکار مساوی خواهد بود. تراز آزمایشی فهرستی از نام و مانده حسابهای دفترکل ومعین است که معمولاً

در پایان هرماه به منظور آزمون توازن مانده حسابهای دفاتر مزبور تهیه می شود و به عنوان مبنایی برای تهیه صورتهای مالی مورد استفاده قرار می گیرد.

بخش سوم: بررسی و نقد حسابداری و گزارشگری مالی در بانکهای ایران

بانک‌ها از جنبه‌های عمومی و عملیات تابع استانداردهای حسابداری مربوط به موسسات انتقاعی هستند، ولی از آن جا که نقش‌های زیادی در جامعه و سیستم پولی کشور ایفا می کنند، دارای جایگاه ویژه‌ای هستند. به طور مثال از طریق واسطه‌گری مالی بخش مهم و موثر از فعالیت‌های اقتصادی و بازرگانی را در سراسر جهان تشکیل می دهند. اکثر افراد جامعه و موسسات برای سپرده‌گذاری یا تأمین مالی فعالیت‌های خود از بانک‌ها استفاده می کنند. از طرف دیگر بانک‌ها بر ثبات و سلامت سیستم پولی کشور تأثیر گذار هستند. همچنین در جهت حفظ اعتماد عمومی به سیستم پولی کشور و حفظ حقوق سپرده‌گذاران و دیگر مشتریان بانک‌ها فعالیت می کنند. بنابراین قوانین و مقررات ویژه‌ای در مورد اداره و معاملات بانک‌ها و معمولاً از طریق برقراری سیستم، بانک مرکزی بر اجرای آن نظارت و در عین حال، امتیازاتی را در جهت حفظ و ایمنی به بانک‌ها اعطا می کنند. به این ترتیب، نسبت به سلامت اقتصادی، توانایی پرداخت تعهدات و میزان ریسکی که متوجه عملیات گوناگون بانک‌ها است، توجه و علاقه فراگیری وجود دارد. به تبع این حالت، حسابداری و گزارشگری مالی بانک‌ها از سایر موسسات تجاری متفاوت است. در ایران به موجب ماده ۳۳ قانون پولی و بانکی کشور، شورای پول و اعتبار به عنوان مرجع تعیین نحوه و اصول حسابداری بانک‌ها، صورت‌های مالی، استهلاک‌ها، اندوخته‌ها و سایر حساب‌های بانکی تعیین شده است و همچنین مصوباتی را در موارد فوق تصویب و ابلاغ کرده است. از طرفی به موجب قانون تشکیل سازمان حسابرسی در سال ۱۳۶۲، این سازمان مرجع رسمی تدوین استانداردهای حسابرسی و حسابداری در ایران است. به این ترتیب

وضع و تدوین استانداردهای حسابداری بانکها در شمار وظایف و اختیارات این سازمان قرار دارد. علاوه بر این بانکها به عنوان موسساتی که در صحنه بین‌المللی فعالیت دارند، ملزم هستند که استانداردهای بین‌المللی حسابداری را رعایت‌کنند. همچنین ملزم به رعایت قواعدی هستند که میثاق بال به وسیله کمیته نظارتی این میثاق دربانک تسویه بین‌المللی در زمینه حسابداری وضع کرده است. موارد عمده اشکال در رعایت استانداردهای بین‌المللی حسابداری در بانکهای ایران لازم به یادآوری است اشکالاتی که در اینجا گفته می‌شود، غالباً ناشی از این نیست که حسابداران شاغل در بانکها، از استانداردهای بین‌المللی حسابداری آگاه نبوده‌اند یا نحوه به کارگیری آنها را نمی‌دانستند. بلکه مقررات و دستورالعمل‌های ابلاغ شده به بانکها، تصمیمات مدیریتی و نوع عملیات امکان رعایت استانداردهای مزبور را از بانکها سلب کرده است.

بند اول: اشکال در به کارگیری مبنای تعهدی در شناخت درآمد

اغلب بانکهای ایران درآمد معاملات بانکی در قالب عقود اسلامی را بر مبنای نقدی یعنی زمانی که تمام یا بخشی از تسهیلات اعطایی وصول می‌شود، شناسایی می‌کنند. در مواردی که درآمد معامله در پایان قرارداد تحقق می‌یابد شناخت درآمد در مقطع وصول تسهیلات پرداختی مغایرتی با مبنای تعهدی ندارد. اما در مواردی که به موجب قرارداد سود تسهیلات اعطایی به نرخ معین تعیین و براساس گذشت زمان تحقق می‌یابد، در صورتی که گیرنده تسهیلات به وجه‌الزام‌آوری متعهد به تادیه سود متعلقه باشد و اندازه‌گیری درآمد با ابهام مواجه نباشد، درآمد باید در طول زمان شناسایی شود. با آن که مبنای نقدی از لحاظ اندازه‌گیری مطالبات لاوصول در بانکها مزیت‌هایی دارد، ولی از لحاظ رعایت اصول و استانداردهای حسابداری و به خصوص مقابله با تطابق هزینه‌های واقع شده با درآمد این مبنا با اشکالات عمده‌ای

مواجهاست. در طول دو سال گذشته وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی ایران دستورالعمل‌هایی را در مورد به کارگیری مبنای تعهدی شناخت درآمد صادر کرده‌اند. از طرفی بانک‌ها را ملزم به اجرای آن کرده‌اند. اما اجرای این دستورالعمل‌ها در عمل با اشکالاتی مواجه بوده است و نمی‌توان گفت که این مشکل به طور اساسی حل شده است.

بند دوم: اشکال در تهیه صورت‌های مالی تلفیقی و سرمایه‌گذاری‌های مالکیتی بانک‌ها

بانک‌هانیز مانند سایر موسسات انتفاعی باید در مواردی که واحد دیگری را در تسلط مالکانه خود دارند صورت‌های مالی تلفیقی تهیه کنند و صورت‌های مالی جداگانه خود را همراه آن ارائه کنند. در بانکداری جهان، بانک‌ها مجاز به سرمایه‌گذاری منجر به تسلط در موسسات تولیدی نیستند و فقط می‌توانند بانک یا موسسات مالی دیگر را به صورت فرعی ایجاد کنند یا در کنترل خود داشته باشند. به این ترتیب جز در موارد نادر مشکلی از لحاظ تهیه صورت‌های مالی تلفیقی پیش نمی‌آید. در ایران قانون پول و بانکداری کشور بانک‌ها را از خرید سهام و مشارکت در سرمایه یک یا چند شرکت و یا خرید اوراق بهادار داخلی یا خارجی به میزانی بیش از آنچه بانک مرکزی تعیین می‌کند منع کرده و به نظر می‌رسد که مراد، جلوگیری از بنگاهداری بانک‌ها بوده است. با این حال در سه دهه گذشته بنا به ضرورت‌ها و مصالح موجود براساس قوانین و مقررات خاص و یا با تصویب شورای پول و اعتبار بانک‌ها شرکت‌هایی را به کنترل خود درآوردند. از طریق مشارکت حقوقی به سرمایه‌گذاری مستقیم در شرکت‌ها و طرح‌ها پرداختند و مدیریت و کنترل آنها را به دست گرفتند و در نهایت از طریق ایجاد شرکت‌های سرمایه‌گذاری مالکیتی یا HOLDING تعدادی از شرکت‌ها و موسسات وابسته را در چنین شرکت‌هایی سازمان دادند. در نتیجه اغلب بانک‌های دولتی ایران در حال حاضر هم به

طور مستقیم و هم از طریق شرکت‌های سرمایه‌گذاری فرعی و وابسته خود شرکت‌ها و موسسات انتفاعی مختلفی را در کنترل دارند. در شرایط کنونی اگر بانک‌ها صورت‌های مالی تلفیقی تهیه نکنند، مفاد استانداردهای بین‌المللی حسابداری و استانداردهای حسابداری کشور را رعایت نکرده‌اند. اگر صورت مالی تلفیقی را با اطلاعات کلیه شرکت‌های فرعی از جمله شرکت‌هایی که در تسلط شرکت‌های سرمایه‌گذاری بانک‌ها هستند تهیه کنند و معاملات با شرکت‌های وابسته را حذف کنند، صورت‌های مالی تلفیقی آنها فایده‌ای در امر تصمیم‌گیری و تحلیل نخواهد داشت. چرا که حاوی اقلامی چون ماشین‌آلات و موجودی کالا و کالای در راه و غیره خواهد شد که در یک موسسه مالی معنایی ندارد.

بند سوم: تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت و استهلاک اموال

در سال ۱۳۶۷ ماده واحده‌ای به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و به موجب آن تجدید ارزیابی بانک‌ها مجاز و مبالغ حاصل از ارزیابی مجدد دارایی‌های موجود بانک‌ها از پرداخت مالیات معاف شد و مقرر شد که مبالغ فوق‌الذکر به حساب سرمایه بانک‌ها منظور شود. به نظر می‌رسد که هدف از تصویب قانون صرفنظر از این که تجدید ارزیابی، انتساب ارزش‌های جدید (ارزش جاری) به دارایی‌هایی موجود است و از آن عایدی یا درآمدی حاصل نمی‌شود که به عنوان سرمایه‌گذاری جدید تلقی شود، از طرفی افزایش سرمایه طبق قانون تجارت از طریق سرمایه‌گذاری مجدد صاحبان سرمایه، انتقال سود تقسیم نشده اندوخته‌ها، صرف سهام و تبدیل مطالبات ممکن است، در تجدید ارزیابی انجام شده قواعد و شرایط متعارف در ارزیابی مجدد دارایی‌های در مقیاس بین‌المللی و مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۱۶: اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات در موارد زیر رعایت نشد. نکته دیگری که در مورد تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت بانک‌ها از لحاظ ضوابط بین‌المللی قابل ذکر است این که میثاق

بال، سرمایه بانک‌ها را به دو بخش تقسیم می‌کند. بخش اول، سرمایه پایه یا درجه یک که منحصرًا از سرمایه پرداخت شده و ذخایر آشکار شده صرف سهام، اندوخته‌ها و سود انباشته تشکیل می‌شد و بخش دوم، سرمایه مکمل یا درجه دو، شامل مازاد تجدید ارزیابی ذخیره عمومی مربوط به مطالبات لاوصول و اقلامی دیگر که از لحاظ محاسبه کفایت سرمایه بانک‌ها نمی‌تواند از سرمایه پایه بیشتر محسوب شود. انتقال مازاد تجدید ارزیابی به سرمایه پرداخت شده که ظاهراً سرمایه آنها را در سال ۱۳۷۲ چندین و چند برابر کرد، از لحاظ ارزیابی سلامت اقتصادی و کفایت سرمایه بانک‌ها کم اثر یا بدون اثر بود و محاسبات بعدی نسبت کفایت سرمایه را نیز عملاً دشوار یا غیردقیق کرد. مورد دیگری که علاوه بر نکته بالا در مورد استهلاک دارایی‌های ثابت بانک‌ها قابل ذکر است اینکه طبق مصوبه شورای پول و اعتبار بانک‌ها می‌توانند زمین زیربنای ساختمان‌های در مالکیت خود را مستهلک کنند. در مورد تجدید ارزیابی جادارد اضافه شود که طبق ماده ۶۲ قانون برنامه سوم اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به دولت اجازه داده شده که دارایی‌های ثابت شرکت‌های دولتی را که صد در صد سهام آنها متعلق به دولت یا متعلق به شرکت‌های مذکور هستند، تجدید ارزیابی و مبالغ حاصل حسب مورد به حساب افزایش سرمایه دولت یا شرکت دولتی مربوط منظور شود. به این ترتیب، بانک‌های دولتی نیز مجاز می‌باشند که در دوران برنامه سوم توسعه دارایی‌های خود را تجدید ارزیابی کنند. نظر به اینکه به موجب این قانون نیز مازاد تجدید ارزیابی به سرمایه منظور می‌شود اجرای آن با همان اشکالاتی مواجه خواهد بود که در تجدید ارزیابی قبلی گفته شد. این تجدید ارزیابی نیز در جریان است و استانداردهای حسابداری کشور و استانداردهای بین‌المللی حسابداری در آن رعایت نمی‌شود.

نتیجه گیری

در نتیجه گیری پایانی این مقاله باید گفت آنچه که در تدوین و تهیه صورت های مالی به صورت یک هدف مورد بحث است ارائه اطلاعاتی از وضعیت مالی، عملکرد مالی و منعطف بودن واحد تجاری به صورتی خلاصه و طبقه بندی شده است (یکی از اصول مهم حسابداری طبقه بندی اطلاعات مالی است) است و اما این گزارشات و صورت های مالی باید به گونه ای باشد که برای استفاده کنندگان نهایی این اطلاعات به صورت، سودمند باشد تا بتوانند تصمیمات مرتبط را به درستی بگیرند. صورت سود و زیان ارائه دهنده تمام درآمدها و هزینه های شرکت در طی یک دوره مالی است. صورت سود و زیان شرکت بیانگر عملکرد یک شرکت و در نتیجه تصمیمات مالی مدیران و سهامداران است. به عبارتی این صورت وضعیت مالی، نتایج عملیات یک موسسه (میزان سود یا زیان) را برای یک دوره مالی مشخص منعکس می کند. با تهیه صورت سود و زیان می توان تصمیمات مالی قوی تری در برنامه های آتی یک شرکت اتخاذ کرد. درآمدها و هزینه ها تنها در مواردی در صورت سود و زیان منعکس نمی شود که به طور مشخص به موجب استانداردهای حسابداری مستقیماً به حساب حقوق صاحبان سرمایه منتقل شود. بر اساس استاندارد ارائه صورت مالی، صورت سود و زیان باید حداقل حاوی اقلام زیر باشد:

- درآمدهای عملیاتی
- هزینه های عملیاتی
- سود یا زیان عملیاتی
- هزینه های مالی

- سایر درآمدها و هزینه‌های غیر عملیاتی

- مالیات بر درآمد

- سود یا زیان فعالیت‌های عادی

- اقلام غیر مترقبه

- سود یا زیان خالص

- معادله حسابداری

- صورت سود و زیان جامع

هدف از تهیه این صورت سود و زیان، ارائه کلیه درآمدها و هزینه‌های شناسایی شده طی یک دوره مالی است. تمرکز اصلی صورت سود و زیان دوره بر درآمدها و هزینه‌های عملیاتی است. تهیه صورت سود و زیان در دوره‌های آموزش حسابداری مطرح می‌شود. در پایان در خصوص صورت‌های مالی اساسی باید به نکات زیر توجه داشت:

- اطلاعات مندرج در صورت‌های مالی باید تا حد امکان ساده و مختصر ارائه شود. اطلاعات مذکور در انواع صورت‌های مالی آنگاه با اهمیت تلقی می‌شوند که ارائه یا عدم ارائه آن‌ها در صورت‌های مالی موجب تغییر در تصمیمات استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی شود.

- فاکتور مهم در شناسایی اهمیت در صورت وضعیت مالی، تأثیر آن بر اخذ یا عدم اخذ تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان است.

- بر اساس اصل محافظه کاری، صورت مالی باید به گونه‌ای تهیه شود که فاقد هر گونه خوش بینی یا زیاده بینی در گزارش واقعیت‌های مرتبط با شرکت باشد.
- بر همین اساس همواره در بخش درج دارایی‌ها به میزان حداقل ارزش آن‌ها و گزارش مبالغ کمتر دارایی‌ها اقدام می‌شود و برعکس در خصوص هزینه‌ها همواره مبالغ بیشتر و حداکثری هزینه درج می‌شود تا در دستیابی به سود حاصل از عملیات مانع از ایجاد سود موهوم و کاذب شود.
- نکته با اهمیت این است که تهیه صورتهای مالی به تنهایی نمی‌تواند بیانگر موقعیت مالی شرکت باشد. انواع صورتهای مالی حسابداری آن‌گونه که اغلب تصور می‌شود پیچیده نیستند، لازم است که به خوبی بدانیم چگونه باید آن‌ها را درک و تجزیه تحلیل کنیم و از انواع صورتهای مالی در راستای تصمیم‌گیری‌های مدیریتی، به ویژه در زمینه مسائل مالی استفاده کنیم.
- مهم‌ترین محدودیت صورتهای مالی حسابداری این است که بر اساس اصل بهای تمام شده تاریخی تهیه می‌شوند و نرخ تورم را نادیده می‌گیرند. تمام صورتهای مالی حسابداری دارای یادداشت‌های توضیحی می‌باشند که جز لاینفک صورتهای مالی است.
- این یادداشت‌ها، به اندازه خود انواع صورتهای مالی مهم هستند و به منزله شرایط مندرج در قراردادهای رسمی محسوب می‌شوند. بر همین اساس، هنگامی که گزارش‌های سالانه عملکرد شرکت ارائه می‌شود، معمولاً توصیه می‌شود که در وهله

اول یادداشت های توضیحی همراه آن مطالعه شود و پس از آن صورتهای مالی
حسابداری بررسی و تجزیه و تحلیل شود.

منابع و مآخذ

۱. امین، سید کاظم (۱۳۹۲) آشنائی با تشکیلات اداری، موسسه فرهنگی نکوک زرین، چاپ دوم
۲. آرمسترانگ، مایکل (۱۳۸۰)، راهبردهای مدیریت منابع انسانی، ترجمه خدایار ایلی و حسن موفق، نشر فرا، چاپ اول
۳. تانزی، ویتو، مسأله فساد، فعالیتهای دولتی و بازار آزاد، ترجمه بهمن آقایی، اطلاعات سیاسی - اقتصادی، شماره ۱۵۰ - ۱۴۹
۴. خضری، محمد (۱۳۸۱) گزارش پژوهشی علل ایجاد و گسترش فساد در نظام بانکی کشور، انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی
۵. دفت، ریچارد ال (۱۳۷۷) مبانی تئوری و طراحی سازمان، ترجمه علی پارسائیان و سید محمد اعرابی، دفتر پژوهشهای فرهنگی
۶. رحیمی بروجردی، علیرضا (۱۳۷۳) سیاست های اقتصاد کلان و اصلاحات ساختاری، موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی، چاپ اول
۷. سرداری، احمد (۱۳۸۰)، رویکردی به ساختارهای اداری کشورهای در حال توسعه بررسی آسیب شناسی اداری ، مجموعه مقالات دومین همایش علمی و پژوهشی نظارت و بازرسی، سازمان بازرسی کل کشور.
- ۸ مک لنن، روی (۱۳۹۶) مدیریت تحول سازمانی پیشرفته، ترجمه مهدی بابایی اهری، سمت

۹. مورهد، گروگری و ریگی گریفین (۱۳۹۹) رفتار سازمانی، ترجمه سید مهدی الوانی و معمار زاده، مروارید

۱۰. نجفی کلوری، مقصود، گودرزی، محمود، فراهانی، ابوالفضل، اسماعیلی بیدهندی، حسن (۱۳۹۱) عوامل مؤثر بر بروز فساد در سازمان های ورزشی (مطالعه موردی فساد اداری در فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران) مدیریت ورزشی، شماره ۱۴، ص ۱۲۲-۱۰۹

۱۱. نوفرستی، محمد (۱۳۹۹) آمار و کاربرد آن در اقتصاد و بازرگانی، جلد ۲، چاپ سوم، نشر فرهنگی رسا

۱۲. هورن، جان آر شمر و دیگران، (۱۳۷۹)، مدیریت رفتار سازمانی، ترجمه مهدب ایران نژاد پاریزی و دیگران، موسسه تحقیقات و آموزش مدیریت، چاپ دوم

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی